

projednání před prvním soudem, který pak má ve věci znova rozhodnouti. Toto projednání a nové rozhodnutí není však dnes již před řádnými soudy přípustným, ježto spory ty byly přikázány novým zákonem ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n. úřadům správním. Nejvyšší soud zabýval se již touto kompetenční otázkou ve svém rozhodnutí ze dne 17. května 1922, č. j. R I 584/22 č. sb. 1677, k jehož duvodům dodává: Zkoumání a revizi obecních účtů (§§ 16 a 18) je provésti ve zvláštním řízení správním v pořadí stolic a výsledek jeho je předpokladem rozhodnutí o tom, zda z vedení hospodářské správy obecní obci škoda vzešla, které rozhodnutí dle nového zákona přísluší právě úřadům správním. Zmíněný nový kompetenční předpis (§ 5 (4) a (5), § 10 (5), § 16 (7), § 18 (2) jest předpisem formelním, procesním, o němž neplatí zásada hmotného práva (§ 5 obč. zák.), že zákony nepůsobí zpět, naopak nový procesní zákon má platnost výlučnou ve všech dosud neskončených případech, třeba i před působností nového zákona již zahájených (§ 29 j. n.). Výjimky jsou jen tam, kde nový zákon sám ve svých přechodních ustanoveních je stanoví; takových přechodních ustanovení nový zákon o úpravě finančního hospodářství obcí však nemá; provádějící nařízení k němu ze dne 27. dubna 1922, čís. 143 sb. z. a n. k § 57 pak výslovně uvádí, že tímto zákonem mezi jinými zejména byly změněny, po případě doplněny § 66 obec. zřízení ustanoveními §§ 5, 10, 16 a 18 zákona. (Srov. Pfaff-Hoffmann, Kommentar zum allg. bürg. Gesetzbuche 1877 st. 159, Pollak: System des österreichischen Zivilprocessrechtes 1906, str. 344, Ott: Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního, díl I. str. 12, »Nepřípustnost řízení sporného nebo dopuštění pořadu práva posuzovací sluší podle nového zákona«. Mayr-Dominik: Soustava občanského práva 1922 str. 32 pozn. 7, Hera: Československé civilní právo procesní 1922, díl I. str. 23, § 5 odst. I., II. a III.). Nezbylo proto, než rozhodnutí obou nižších soudů zrušiti a žalobu odmítnouti.

Čís. 1768.

Zákon ze dne 3. dubna 1919, čís. 189 sb. z. a n. o školách národních. Nájemné za používání obecní budovy, zabrané k účelům školským, jest upraveno soudem.

(Rozh. ze dne 11. července 1922, R I 780/22.)

Pro českou školu v J. byly podle výnosu předsedy zemské školní rady v Praze ze dne 17. září 1919 zabráný místnosti ve školní budově městské obce v J. Jelikož mezi obcí a zemskou správní komisí nebylo docíleno dohody o nájemném, žádala obec za souhlasu české finanční prokuratury, aby nájemné dle § 7 zákona ze dne 3. dubna 1919, čís. 189 sb. z. a n., změněného zákonem ze dne 9. dubna 1920, čís. 295 sb. z. a n. dle obdoby §§ 22 a násl. zákona ze dne 18. února 1878, čís. 30 ř. z. bylo upraveno soudem. Kdežto prvá stolice řízení ve smyslu žádosti zavedla, zrušil rekursní soud usnesení své stolice i s předchozím řízením a odmítl návrh. Důvody: Podle § 1 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. smějí soudy v řízení nesporném zakročiti jen tam, kde jim to zákony na-

řizují. Podle § 2 odstavec druhý čís. 1 cit. pát. nesmějí soudy ani v záležitostech nesporných hranic svého soudnictví překročiti a není tedy také přípustno, by strany souhlasně vznesly na soud k rozhodnutí v řízení nesporném záležitost, která nějakým platným předpisem soudu přikázána není. Podle § 41 odstavec první a třetí j. n. má soud i v soudnictví nesporném svou příslušnost zkoumati z povinnosti úřední. V tomto případě jedná se o žádost městské obce v J., aby určeno bylo nájemné za místnosti, které podle zákona ze dne 3. dubna 1919, čís. 189 sb. z. a n. a podle výnosu předsedy zemské školní rady v Praze ze dne 17. září 1919 pro českou školu v J. ve školní budově zmíněné obce byly zabrány. V naznačeném zákoně není předpisu, že přiměřenou náhradu nájemní ve smyslu § 7 cit. zák. mají určit soudy, že mají při tom postupovati podle zásad řízení nesporného a že vůbec mají při provádění tohoto zákona nějak spolupůsobiti. Takového výslovného předpisu bylo by však k založení soudní příslušnosti třeba, jakž stalo se v jiných novějších zákonech, tak na př. v § 5 opatření Stálého výboru ze dne 8. října 1920, čís. 586 sb. z. a n. (o úpravě pachtovného a obnově drobných zemědělských pachtů) nebo zejména v § 4 zákona ze dne 11. června 1919, čís. 332 sb. z. a n., nyní v § 4 zák. ze dne 12. srpna 1921, čís. 304 sb. z. a n. (o zabírání budov nebo jejich částí pro účely veřejné), podle kteréhož zákona v tomto případě zábor se nestal a ani dle § 1 čís. 7 státi se nemohl. Na § 7 zák. ze dne 3. dubna 1919, čís. 189 sb. z. a n. a na jeho doplněk ve čl. I. zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 295 sb. z. a n. odvolávati se nelze. Tento předpis má na mysli dva případy: a) že stát (země) získá potřebné místnosti pro školu nuceným nájmem, za přiměřenou náhradu nájemní, b) že získá k tomu cíli staveniště neb i postavenou již budovu vyvlastněním. Jen na tento druhý případ vztahuje se předpis § 7, poslední odstavec cit. zák., že pro řízení vyvlastňovací platí obdoba zákona ze dne 18. února 1878, čís. 30 ř. zák. a to §§ 22 a násl. To viděti jest jak z § 7 předposledního odstavce ve znění zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 295 sb. z. a n., který přesně rozeznává mezi nájmem a vyvlastněním, tak i z § 3 odstavec druhý zákona ze dne 18. února 1878, čís. 30 ř. zák., podle kterého zákon tento nevztahuje se na budovy a obytné místnosti, kterých bylo by třeba jen k přechodnému používání. Jest také jasno, že rozsáhlého a nákladného řízení podle zákona ze dne 18. února 1878, čís. 30 ř. zák. není třeba používati při určení nájemného, třeba by se jednalo jen o jednu jedinou místnost. Ani obdoby zákona o ochraně nájemníků nelze tu použiti. V době, kdy žádost tato byla podána (20. dubna 1921) platila ještě min. nař. ze dne 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n. a ze dne 9. února 1919, čís. 62 sb. z. a n. (podle nař. čís. 671/1919 a čís. 175/1920). Podle § 3 onoho nařízení nebylo ustanovení nájemného za první pronájem vůbec co do výše omezeno. Ale ani pozdější zákony ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n. a ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n. nemají předpisu o určení výše prvního nájemného, nýbrž jen o určení zvýšení nájemného, které bylo smlouveno dne 1. srpna 1914 nebo při pozdějším prvním pronájmu. V tomto případě obě strany, totiž městská obec J. i finanční prokuratura v Praze odvolávají se k odůvodnění soudní příslušnosti toliko na zákon ze dne 18. února 1878, čís. 30 ř. zák., kterého však — jak již shora odůvodněno — zde použiti nelze. Z této nejistoty o otázce, jakého platného předpisu mělo by se použiti, vznikl také rozpor o tom,

na kterém podkladě a podle jakých směrnic mělo by nájemné za školní budovu býti určeno. Řešení této otázky nepřísluší však soudu. Podle § 42 odstavec první a čtvrtý j. n. má i vyšší soud v tom případě, kde nějaká záležitost, která netvoří předmět nesporného soudnictví, v řízení mimosporném na soud byla vznesena, povinnost, v každém období řízení nepříslušnost soudů a zmatečnost předcházejícího řízení usnesením vysloviti, což také v tomto případě k rekursu finanční prokuratury v Praze bylo učiniti.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by bez ohledu na zrušovací důvod rozhodl o rekursu ve věci samé.

Důvody:

S názorem rekursního soudu nelze souhlasiti. Jak z § 7 zákona ze dne 3. dubna 1919, čís. 189 sb. z. a n., změněného zákonem ze dne 9. dubna 1920, čís. 295 sb. z. a n. vyplývá, mají tu zákony dva případy na mysli — jeden, kde se zabírají místnosti pro školu i bydlení za přiměřenou náhradu nájemní, druhý, kde stát (země) chtějí získati buď stavebníště pro budoucí školní budovu, neb už postavenou budovu, by v ní byla umístěna škola a byt správce školy, vyvlastněním. Pro tento druhý případ pak ustanovují, že tu platí doba zákona o vyvlastnění pozemků pro stavbu železnic, nezmiňujíce se nikterak o tom, jak se zachovati, když ohledně přiměřené náhrady nájemní nebylo dosaženo dohody, a který úřad jest pak povolán, aby toto přiměřené nájemné ustanovil. Než přes to nelze vykládati poslední odstavec § 7 cit. zákona podle mrtvého slova, nýbrž nutno vzíti v úvahu smysl a celý myšlenkový směr zákona. Tu nemůže býti pochybnosti, že zabrání místností neb i celého domu podle § 7 odstavec první cit. zákona z roku 1919 jest vyvlastněním dle § 365 obč. zák., jenž nevyklučuje ani dočasného vyvlastnění, a za takové nutno zajisté pokládati právo státu nebo země dle zmíněného zákona se zřetelem na povinnost vlastníka, podrobiti se bezpodmínečně tomuto nároku. Tomuto názoru nepřekáží ustanovení § 3 odstavec druhý zákona ze dne 18. února 1878, čís. 30 ř. zák., vylučující nárok na dočasná vyvlastnění budov a obytných místností, jelikož zákon ze dne 3. dubna 1919, čís. 189 sb. z. a n., jest dalším provedením § 365 obč. zák., činícím právě odchylku od zmíněného § 3 odstavec druhý a jest vzhledem k účelům těchto zákonů možno, že se zákony tyto v tomto ustanovení rozcházejí. Od případu prvního se druhý případ (§ 7 odstavec druhý zákona čís. 189 sb. z. a n. z roku 1919) liší tím, že tu nastává úplné vyvlastnění, tedy nucený přechod vlastnictví, zákonem odůvodněný, z posavadního subjektu na subjekt nový, zákonem jmenovaný. Pro toto úplné vyvlastnění dlužno zavést řízení podle doby zákona o vyvlastnění pozemků za účelem zřízení a provozu železnic, jak výslovně stanoví poslední odstavec § 7 cit. zákona. Z toho, že se o prvním případě nezmiňuje a ani důvodové zprávy k zákonu tomuto a k zákonu č. 295 z roku 1920 v tom směru ničeho neuvádějí, nelze dovozovati, že soud v prvním případě není povolán, určití náhradu, když i podle vyvlastňovacího zákona z roku 1878, čís. 30 ř. zák. dle § 2 i dočasné právo vyvlastňovací může býti vykonáno, ano může se týkati jen i určitých, v § 2, čís. 3 uvedených práv. Proto stanovily-li zákony zmíněné, že pro

řízení vyvlastňovací platí obdobně zákon čís. 30 z roku 1878, jest v tomto širším pojmu zahrnut i onen užší dočasného vyvlastnění, i když zákon tento zábor výslovně nejmenuje vyvlastněním. Nepřijde tu na pojmenování, nýbrž na právní povahu a následky s tímto zábořem spojené a ty jsou nesporně práva vyvlastňovacího. Jak shora provedeno, jest zábor ten výronem práva § 365 obč. zák. a dlužno ho proto za dočasné vyvlastnění považovati a stejnému řízení jako úplné vyvlastnění podříditi co do vyšetření odškodnění.

Čís. 1769.

Povolení exekuce pro nárok, předpokládající plnění z ruky do ruky, nezávisí na tom, by bylo prokázáno, že vzájemné plnění bylo již uskutečněno nebo zajištěno. Okolnost ta přichází v úvahu teprve při výkonu exekuce, pokud se týče při vyřízení návrhu podle § 42 čís. 4 ex. ř.

(Rozh. ze dne 11. července 1922, R I 792/22.)

Na základě rozsudku, jímž byl žalovaný uznán povinným, zaplatiti eráru 9.000 K proti vydání devíti tisícikorunových bankovek, určitě označených, vedl erár exekuci, přiloživ potvrzení o zabavení oněch devíti bankovek s tím, by bylo dlužníku vydáno, zaplatí-li vymáhanou pohledávku. Soud první stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. — **Důvody:** Dle § 8 ex. ř. povolení exekuce pro nárok, jež má dlužník splniti proti vzájemnému plnění z ruky do ruky, není sice závislým na průkazu, že vzájemné plnění bylo již uskutečněno, nebo zajištěno; musít býti věřiteli vzájemné plnění ponecháno až do dlužníkovy plnění. Avšak v tomto případě má dlužník dle exekučního titulu plniti pouze tehdy, vydá-li mu vymáhající věřitel 9 tisícikorunových bankovek. Tím, že připojil k návrhu pouze potvrzení o zabavení bankovek, nevyhověl erár své povinnosti, ježto z potvrzení nevyplývá, že bankovky byly zabaveny dlužníku, nýbrž poštovnímu úřadu.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Práveu vytýkáno v dovolacím rekursu, že usnesení soudu rekursního odporuje jasnému doslovu § 8 ex. ř., dle něhož **p o v o l e n í** exekuce pro nárok, jež má povinný splniti jen proti tomu, že mu bude poskytnuto vzájemné plnění z ruky do ruky, nezávisí na tom, že bylo prokázáno, že vzájemné plnění bylo již vykonáno nebo že jeho splnění alespoň jest zajištěno. Proti **p o v o l e n í** exekuce, navrhované v tomto případě, nebylo tedy překážky; veškeré otázky, nadhozené v rekursu povinné a v usnesení rekursního soudu, přijdou v úvahu teprve při výkonu povolené exekuce (§ 25 odstavec druhý ex. ř.), po případě kdyby snad povinná navrhla odklad exekuce dle § 42 čís. 4 ex. ř. při rozhodování o tomto návrhu.